

La perspectiva i l'aportació de les dones en l'àmbit de les religions

Dv, 2/10/2020 per Montse Castellà

[Espirituals ara i aquí](#)

Totes les grans religions han nascut, majoritàriament, en el si de societats fortament patriarcals. En aquest tipus de context sociocultural, les dones sempre han estat relegades a l'àmbit familiar, assumint papers lligats a la submissió i totalment excloses de qualsevol tipus de lideratge, tant polític i cultural com religiós.

En conseqüència, és lògic deduir, i fàcil de constatar, que la interpretació que ens arriba de les religions, així com la major part de la documentació historiogràfica que existeix, és a partir d'una visió androcèntrica (1). Els textos, escriptures i litúrgies han estat escrits per homes en primera persona; qualsevol referència a les dones apareix com a objecte i no com a subjecte. Per tant, la seva visió i experiència ha estat, des de sempre, exclosa i silenciada.

Aquesta manca de testimoniatge per part de les dones, juntament amb la falta de referents femenins en la majoria de les tradicions espirituals, representa un repte fonamental que tots hem d'assumir - tant dones com homes- per a la preservació de les religions en l'època actual.

Pel que fa al budisme, que es va originar a l'Índia fa més de 2.500 anys, el tema de gènere no es diferencia massa de les altres tradicions religioses. Es diu que el Buda, tot i defensar les dones i lluitar pels seus drets, es va mostrar reticent a l'hora de crear un orde de monges. Finalment, va accedir, però amb la condició que les dones observessin vuit vots més que els homes, tots ells relacionats amb la subordinació i vigents encara avui en dia.

No obstant això, per aquelles primeres dones aquest pas va representar poder seguir un camí espiritual cap a la llibertat. Així ho testimonia la literatura

therigatha, amb versos com ara aquest:

Oh, dona, aconseguix la llibertat com jo!

Totalment alliberada dels monòtons treballs de la cuina,

tacada i bruta entre les olles,

el meu groller espòs, amb menys reputació que una ombra,

no fa més que estar assegut.

neta ara de tot el meu anhel i odi passats,

medito tranquil·lament sota l'ombra dels arbres...

Oh! Que bé s'està així! (2).

Aquestes condicions favorables per a les primeres dones practicants, es donen també tant en l'origen del cristianisme com en el de l'islam. Així i tot, la història ens evidencia que, amb el temps, la situació s'endureix...

Perquè una tradició espiritual segueixi sent viva, autèntica i vàlida per a tots els éssers humans, ha de ser flexible i capaç d'adaptar-se a l'època en què es troba. Com diu S.S. el Dalai Lama: "És fonamental que sapiguem distingir entre el que és cultural i el que és essencial. Hem de ser destres a deixar que els aspectes culturals es transformin i preservar, alhora, el que és essencial. La situació de les dones en el budisme, així com en la majoria de religions, és un aspecte cultural i s'ha de canviar. Haureu de ser, però, vosaltres les dones, les que prengueu la iniciativa"(3).

És rellevant observar que el budisme, al llarg de la seva evolució històrica, s'ha anat ajustant i adaptant a les diferents cultures receptores que l'han acollit. Aquesta qualitat flexible és el que ha propiciat la diversitat de tradicions budistes existents, les quals, tot i sent diferents, comparteixen els mateixos principis fonamentals. Possiblement, un dels aspectes més enriquidors, que Occident pot aportar al budisme, és la inclusió de la visió i l'experiència de les dones.

En termes generals, i per tant també en l'àmbit religiós, les dones sempre han estat relegades a la perifèria del poder. Si bé aquest fet ha estat considerat com un obstacle constitueix alhora una gran oportunitat, doncs, en no tenir res a perdre, són les dones les capdavanteres en la creació de noves estructures que s'ajusten a l'època actual -les xarxes- les quals permeten relacionar-nos i organitzar-nos a partir d'un pla horitzontal que fomenta la igualtat i la cooperació, desafiant les antigues estructures jeràrquiques o institucions de poder. Així doncs, la discriminació a què s'han vist sotmeses les dones ha cedit pas a una capacitat d'actuació transversal sense precedents.

En aquest sentit, és important establir vincles de caràcter interreligiós que permetin compartir, crear i fomentar l'acció conjunta. Però, sobre tot, cal que les dones, en benefici de la pròpia tradició religiosa, hi mantinguin i generin una visió

crítica. Només així es pot detectar i fer front, de manera creativa i oberta, als diferents aspectes que requereixen una reconstrucció, per tal que les tradicions religioses siguin camins espirituals íntegrament vàlids per tothom i en qualsevol època.

1. Rita M. Gross. *El budismo después del patriarcado. Historia, análisis y reconstrucción feminista del budismo*, Madrid. Editorial Trotta, 2005
2. Susan Murcott. *First Buddhist Women*, Berkeley, CA. Parallax Press, 1991
3. Primera Conferencia de S.S. Dalai Lama amb ensenyants occidentals de budisme (1993)